

Ikäihmisten palveluiden myöntämisen perusteet 1.10.2025 alkaen

Elämäkaarilautakunta 27.08.2025 § 40
10627/00.01.02.00/2025

Valmistelija	Asiakasohjauksen tulosaluejohtaja, Annukka Kuismin, puh. 050 550 2263, annukka.kuismin@omahame.fi
Selostus	Ikäihmisten palveluiden myöntämisperusteet määrittelevät millä perusteilla asiakkaalle myönnetään erilaisia palveluja. Myöntämisperusteet on laadittu turvaamaan asiakkaiden tasavertainen kohtelu hyvinvointialueella, tukemaan palveluihin hakeutumista sekä myöntämiseen liittyvää päätöksentekoa sekä varmistamaan asiakkaiden tutkittuja palvelutarpeita vastaavien palveluiden järjestämisen toteutuminen. Ikäihmisten palveluiden toimialalla on siirrytty lakisääteisessä RAI-mittaristokokonaisuudessa (Resident Assessment Instrument) uudistuneiden mittaristojen käyttöön kotihoidossa ja asumispalveluissa. Asiakasohjauksen osalta mittariston uudistamista on siirretty vuoteen 2025 useiden muiden järjestelmien ja ohjelmistojen käyttöönoton ajoittuessa vuoteen 2024. Asiakasohjauksessa valmistaudutaan siirtymään käytössä vuosia olleesta RAI:n Screener -kokonaisuudesta interRAI-CHA:n käyttöön. Tämä siksi, että Screeneriä ei enää RAI:n uudistuvassa kokonaisuudessa ylläpidetä eikä päivitetä. Muutoksen myötä palvelutarpeen arvioinneissa käytettävän mittaristo sisältö hieman muuttuu. Tämä merkitsee tarvetta uudistaa ja päivittää osittain palveluiden myöntämisen perusteita. Pääsääntöisesti tästä syystä on valmisteltu esitys uusiksi palveluiden myöntämisen perusteiksi vahvistettaviksi 1.10.2025 alkaen voimaan tuleviksi. Myöntämisen perusteita on lisäksi stilisoitu luettavuuden ja ymmärrettävyyden lisäämiseksi (sisältöä ei ole muutettu) sekä tehty tarvittavia täsmennyksiä. Poistettavat kohdat on liitteeseen merkattu yliviivauksin ja muutettavat tai lisättävät kohdat on merkattu punaisella värillä. Esitykseen myöntämisperusteiksi 1.10.2025 alkaen on tehty seuraavia muutoksia suhteessa aluehallituksen kaiken kaikkiaan hyväksymiin myöntämisperusteiden muutoksiin 10.2.2025 § 54 mennessä: - Säännöllisen kotihoidon RAI -mittariston arvoihin esitetyt muutokset suhteessa vanhaan kriteeristöön tarkoittavat seuraavaa: - o ADL-H 6 arvo nostetaan ykkösestä kakkoseen, jolloin asiakas tarvitsee rajoitetusti apua vähintään yhdessä seuraavista asioista: henkilökohtainen hygienia, liikkuminen, wc:n käyttö tai syöminen. Rajoitetulla avulla tarkoitetaan, että asiakas ei tule toimeen pelkän seurannan tai sanallisen ohjeistuksen turvin, vaan hän tarvitsee hieman fyysistä apua toiminnosta suoriutuakseen. Aiemmin asiakkaalta edellytettiin vähimmillään vain ohjauksen tarvetta. Asiakkuuksien seurannassa on arvioitu tämän olleen seikka, joka osaltaan on saattanut ohjata asiakkuuksia kotihoitoon kevyin tarpein. - o IADLP > 22 arvo korvataan IADLCH-mittarin arvolla vähintään 4. Kansainvälinen interRAI luopuu vanhoista, asiakkaan

tämänhetkistä suoriutumiskykyä välillisissä toiminnoissa mittaavista IADLP ja IADLC mittareista. Tilalle tulevat asiakkaan oletetun suoriutumiskyvyn mittarit IADLCH ja FHIER. Hierarkkisen IADLCH mittariarvo vähintään 4 tarkoittaa, että asiakas tarvitsee suurimman mahdollisen avun tai on täysin autettava vähintään kahdessa seuraavista; aterioiden valmistus, kotitaloustyöt, raha-asioiden hoito, lääkityksestä huolehtiminen, ostoksilla käynti.

- Huolimatta myöntämisperusteiden tähän astisista kirjauksista Rai-Screener välineestä ei ole saatu lainkaan caps herätteitä, vaan niitä on saatu ainoastaan kotihoidon arviointivälineestä. Kotihoidon myöntämisen RAI -kriteeristössä on haluttu kuitenkin ottaa huomioon nämä kotihoidon arviointivälineen tuottamat herätteet, jos kolmasosa niistä aktivoitui (10/30). Uusi asiakasohjauksen interRAI-CHA väline tuottaa kahdeksan caps herätettä; kommunikaatio, mieliala, lähisuhdeväkivalta, sosiaaliset suhteet, kaatumiset (mittari FALLS), kipu (mittari Pain), sydän ja hengityselimistön sairaudet, tupakointi ja alkoholin käyttö. Ehdotuksen mukaan näistä herätteistä 3/8 aktivoituminen huomioitaisiin säännöllisen kotihoidon myöntämisen perusteita arvioitaessa.
- CHES -arvoa ei uudesta mittaristosta enää saa ja siksi se on jatkossa tarpeeton
- Yhteisöllisen asumisen myöntämisen perusteisiin
 - on lisätty tekstiä, joka avaa ko. sosiaalihuoltolain mukaisen palvelun sisältöä ja koostumista
 - CHES:n, capsin ja IADLP:n ja IADLCH:n välillä on tehty vastaavat muutokset ja täsmennykset kuin säännöllisessä kotihoidossa.
 - yhteisöllisen asumisen osalta on pyritty varmistamaan, että muistioireisten asiakkaiden osalta yhteisölliseen asumiseen siirtyminen voisi tapahtua mahdollisimman oikea-aikaisesti, jotta uusi asumisen muoto tukisi muistioireisen arkea ja toimintakykyä riittävän ajoissa. Tällä pyritään välttämään tilanne, missä muistioireisia ohjataan ko. palveluun vaiheessa, jossa heidän kyvykkyytensä sopeutua uuteen ympäristöön on huonontunut
- Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisen perusteissa mittariarvojen sisällöissä ei ole sinänsä muutosta suhteessa entisiin perusteisiin, mutta niiden ilmaisun rakennetta on selkeytetty vieden otsikoiden alle niille altisteiset arvot.
 - Korjattu on vanhassa kriteeristössä virheellisesti ilmaistua MMSE vähintään 17 (liittyen asiakkaisiin, joilla on psykiatrisia sairauksia taustallaan) muotoon MMSE enintään 17.
 - Samoin samassa kohdassa vanhassa kriteeristössä ilmaistu GDS 11 on korjattu muotoon GDS vähintään 11.
- Kappaleeseen 6 otsikkoon on korjattu, etteivät tukipalvelut ole sosiaalihuoltolaissa enää kotihoidon tukipalveluita vaan pelkästään sosiaalihuoltolain mukaisia tukipalveluita

- Turvapalvelu ei ole sosiaalihoitolain 19 §:n mukainen tukipalvelu, ja siksi se on poistettu tukipalvelutaulukosta ja sille on muodostettu oma kappaleensa
- Liikkumista tukevaan palveluun ehdotetaan muutettavaksi bruttotulorajoja; tehdyn selvityksen perusteella nykyiset tulorajat ovat Kanta-Hämeen hyvinvointialueella tiukimmat maantieteellisesti lähellä olevien hyvinvointialueiden vertailussa eikä niitä ole muutettu sitten 1.1.2023 vahvistettujen tulorajojen
- Edelleen liikkumista tukevien palveluiden osalta on täsmennetty yhteenlasketun varallisuuden koskevan niin yksinasuvan asiakkaan varallisuutta kuin yhdessä asuvien puolisoiden varallisuutta yhteensä
- Kuljetuspalveluun on täsmennetty sitä saatavan tukipalveluna tarvittaessa osana päivätoimintapalvelua. Muita tukipalveluina myönnettäviä, palveluihin kytkettyjä kuljetuspalveluja hyvinvointialueella ei ole ollut sen jälkeen, kun peseytymispalveluun (tilapäinen / säännöllinen kotihoito) liittyneet kuljetukset lakkautettiin ja siirrettiin joko asiakkaan omalle vastuulle tai liikkumista tukevana palveluna järjestettäväksi.
- Turvapalvelulle on muodostettu oma kappaleensa. 1.1.2023 alkaen voimassa olleissa myöntämisen perusteissa on virheellisesti kerrottu hyvinvointialueen järjestävän turvapalvelukokonaisuuden Hausjärven lisäksi Hattulassa ja Janakkalassa vaikka näin ei ole ollut. Ko. kuntien turvapalvelujärjestelyt liittyvät Hämeenlinnan kaupungin alueen kanssa samankaltaiseen järjestelyyn. Virhe on siltä osin korjattu tekstiin. Tekstiin on täsmennetty myös miltä osin hyvinvointialue tuottaa turvapalvelukokonaisuuteen liittyviä palveluja (turva-auttamiskäynnit) niillä alueilla, joissa ei muutoin palvelukokonaisuutta järjestä (pl. Forssan seudun kunnat).
- Arviointiperusteissa esiintyvien RAI -mittareiden määrittelyteksti on päivitetty uusien ja käytöstä poistuvien mittareiden osalta

Esitys ikäihmisten palveluiden myöntämisen perusteiksi 1.10.2025 alkaen on liitteenä.

Vs. toimialajohtajan/ ikäihmisten palvelut päättösesitys

Elämäntuokautakunta päättää

1. hyväksyä osaltaan ikäihmisten palveluiden myöntämisperusteet 1.10.2025 alkaen.

2. esittää aluehallitukselle, että se hyväksyy ikäihmisten palveluiden myöntämisperusteet 1.10.2025 alkaen.

Käsittely

Keskustelun kuluessa elämäntuokautakunnan puheenjohtaja Satu Taiveaho teki esityksen asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun. Puheenjohtaja totesi elämäntuokautakunnan kannattavan asian palauttamista uudelleen valmisteluun yksimielisesti.

Päätös

Elämänkaarilautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteluun.

Asiakasohjauksen lähijohtaja Tanja Sillanpää ja Rai-asiantuntija Elina Lumijärvi olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa, ja he poistuivat ennen päätöksentekoa.

Elämänkaarilautakunta piti kokoustaun tämän asian käsittelyn aikana klo 20.15-20.19.

Täytäntöönpano

Päätösesitys/aluehallitus

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta